

Munca în îngrijirea la domiciliu I: Oameni și situații de muncă

Peste 4 milioane de persoane ce au nevoie de îngrijire personală în Germania sunt îngrijite la domiciliu. Un grup care contribuie la aceasta în mod deosebit de ani de zile și care a primit până acum puțină atenție în cadrul asistenței ambulatorii este cel al îngrijitorilor și îngrijitoarelor la domiciliu, al cărui număr este estimat a fi între 300 000 și 600 000 de persoane. Pe baza rezultatelor unui sondaj online realizat în rândul a 429 de îngrijitori și îngrijitoare la domiciliu care provin din Polonia, Bulgaria, Croația și România, sunt descrise caracteristicile socio-demografice ale acestui grup și cele legate de ocuparea forței de muncă.

Un grup până acum invizibil

Îngrijitorii și îngrijitoarele la domiciliu sunt persoane, adesea venite în Germania din alte țări, care oferă sprijin și îngrijire celor care au nevoie de acestea în gospodării private, muncă pentru care primesc un salariu. Până în prezent, nu există în Germania un cadru juridic clar pentru această muncă de îngrijire în gospodării private și nici date privind condițiile de muncă (1). Seria de publicații „baua: Fakten” oferă date în acest sens: despre situația de lucru (textul de față), despre cerințele și resursele legate de muncă, precum și despre sănătatea personalului de îngrijire la domiciliu.

Date preliminare despre studiu

Rezultatele raportate provin din studiul „Evaluarea situației privind munca și sănătatea în rândul îngrijitorilor și îngrijitoarelor la domiciliu din Germania”. Acesta a fost inițiat de către Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin – BAuA (Institutul Federal pentru Protecția Muncii și Medicină Ocupațională) în 2023 cu sprijinul Minor – Wissenschaft Gesellschaft. Cele 429 de persoane chestionate au fost recrutate prin intermediul rețelelor de socializare.

Analiza frecvențelor oferă informații privind caracteristicile socio-demografice și caracteristicile legate de ocuparea forței de muncă ale grupului chestionat. În măsura în care sunt disponibile informații corespondente, datele raportate de către îngrijitori și îngrijitoare sunt comparate cu grupuri de referință adecvate.

Caracteristici socio-demografice

Vârsta persoanelor chestionate este cuprinsă între 21 și 75 de ani, vârsta medie fiind de 55 de ani. Aproape toți respondenții sunt femei (93 %). Aproape 50 % dintre respondenți dețin cetățenia poloneză, 30 % pe cea bulgară, 13 % pe cea croată și 4 % pe cea română. Ceilalți respondenți au o altă naționalitate. 61 % dintre cei chestionați au declarat că au urmat un tip de formare profesională. Pentru 16 % dintre aceștia, este vorba de o profesie din sectorul medical. Dintre cei care nu au învățat o profesie, 40 % au participat la un curs de îngrijire sau similar înainte de a începe să lucreze ca personal de îngrijire la domiciliu.

Situația muncii: baza contractuală și caracteristicile timpului de lucru

Mediana perioadei de lucru ca personal de îngrijire la domiciliu în Germania este de șase ani (minim: mai puțin de o lună, maxim: 35 de ani), iar la locul de muncă pe care îl ocupau în momentul sondajului, mediana este de opt luni (minim: mai puțin de o lună, maxim: 19 ani).

Cei mai mulți participanți la sondaj lucrează drept contractori (43 %), 39 % sunt angajați și 11 % sunt lucrători independenți. Ceilalți respondenți au declarat un statut profesional diferit sau niciun statut profesional (8 %). Jumătate dintre îngrijitori și îngrijitoare au un contract scris.

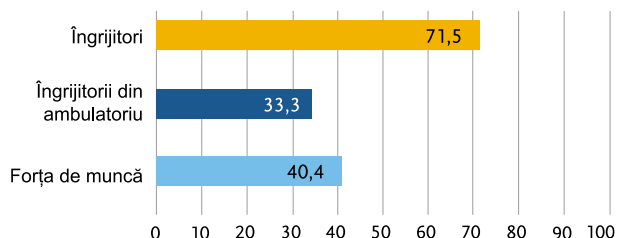

Fig. 1 Comparație între grupuri privind media orelor de lucru săptămânale, în ore (Betreuungskräfte: îngrijire la domiciliu N = 372, ambulante Pflegende: îngrijire în regim ambulatoriu, personal fără funcție de conducere N = 493¹, Erwerbsbevölkerung: populația activă în Germania N = 42 mil.²)

Aproape trei sferturi dintre aceștia l-au încheiat cu o agenție de plasament, iar jumătate dintre contractele încheiate sunt pe o perioadă determinată. 17 % din personalul de îngrijire care au un contract nu l-au primit înainte de începerea activității, iar pentru o treime dintre aceștia contractul nu specifică orele de lucru săptămânale.

Întrebați despre numărul obișnuit de zile de lucru pe săptămână, 77 % au declarat șapte zile, 19 % șase zile și 4 % cinci zile. Figura 1 prezintă media orelor de lucru săptămânale ale personalului din domeniul îngrijirii la domiciliu în comparație cu un eșantion al personalului din domeniul îngrijirii în regim ambulatoriu și cu populația activă a Germaniei. La o medie de aproximativ 72 de ore lucrate pe săptămână, aceasta este mult mai mare pentru îngrijitorii și îngrijitoarele la domiciliu decât pentru grupurile de comparație.

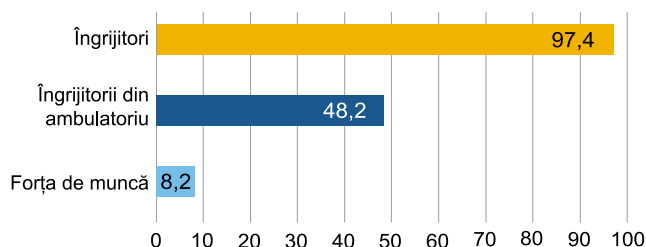

Fig. 2 Comparație între grupuri privind munca la sfârșit de săptămână ca parte permanentă sau regulată din programul de lucru, în procente (Betreuungskräfte: îngrijire la domiciliu N = 418, ambulante Pflegende: îngrijire în regim ambulatoriu, personal fără funcție de conducere N = 519, Erwerbsbevölkerung: populația activă în Germania N = 42 mil.³)

Deoarece, în general, nu există acorduri fixe privind orele de lucru săptămânale în rândul personalului de îngrijire chestionat, informațiile privind condițiile reale ale orelor sau a muncii suplimentare pot fi analizate doar într-o măsură limitată. Trebuie remarcat faptul că trei sferturi dintre lucrătorii și lucrătoarele din domeniul îngrijirii cu contract și 90 % dintre cei fără contract declară că orele suplimentare nu sunt remunerate nici financiar, nici prin timp liber compensatoriu. În rândul populației active din Germania, acest lucru este valabil doar pentru 12 %.⁴

Personalul în munca de îngrijire la domiciliu a fost de asemenea chestionat despre zilele de concediu. Conform sondajului, mediana zilelor de concediu pe an este de 28 de zile. Însă această valoare trebuie pusă în mod critic sub semnul întrebării, nefiind clar dacă este vorba de concediu de odihnă efectiv, în conformitate cu Legea federală privind concediul de odihnă (Bundesurlaubsgesetz, BUrlG), sau dacă este vorba de zile libere neplătite, pe care respondenții le folosesc pentru a călători acasă.

¹ Date din F2521 (www.baua.de)

² www.destatis.de

³ www.destatis.de

⁴ Arbeitszeitreport 2021

Concluzie

Organizarea muncii într-un mod adaptat vârstei și procesului de îmbătrânire: Ne atrage atenția vârsta medie ridicată, de 55 de ani, a persoanelor active în domeniul îngrijirii la domiciliu (comparativ, în anul 2022 media angajaților din alte sectoare era de 43 ani⁵). Întrebările privind organizarea muncii într-un mod adaptat vârstei și procesului de îmbătrânire (2) sunt, prin urmare, deosebit de relevante pentru acest grup.

Contracte de muncă în formă scrisă: Doar pentru jumătate din personalul de îngrijire chestionat a fost încheiat un contract în formă scrisă, diferențiindu-se mai multe forme: (contracte individuale de muncă, contracte de prestări servicii etc.). Doar pentru două treimi dintre cei chestionați contractul include prevederi referitoare la orele de lucru. Deși legislația germană a muncii nu prevede că trebuie încheiat un contract de muncă în formă scrisă, putem presupune în mod rezonabil că este mult mai dificil pentru persoanele active în domeniul îngrijirii la domiciliu care nu au un contract de muncă să își revendice drepturile care li se cuvin în cadrul relației de muncă. Este foarte probabil ca barierele lingvistice să îngreuneze și mai mult acest lucru. O abordare pentru rezolvarea acestei situații ar fi clarificarea legislativă a faptului că îngrijirea la domiciliu poate fi furnizată numai în cadrul unei relații de muncă. Agențiile de plasament ar trebui în acest caz să încheie contracte de muncă cu îngrijitorii și îngrijitoarele.

Timpul de lucru conform legii: Este de remarcat programul de lucru foarte lung – atât săptămânal (adesea șapte zile), cât și zilnic (peste 10 ore) – în condițiile în care în Germania se discută din ce în ce mai mult despre o săptămână de lucru de patru zile. Este esențial să ne întrebăm în ce măsură cerințele privind timpul de lucru definite în Legea federală privind timpul de lucru (Arbeitszeitgesetz, ArbZG) (durata maximă a timpului de lucru zilnic, perioadele de odihnă, pontajul orelor de lucru etc.) sunt garantate și pentru personalul de îngrijire la domiciliu. Probabil că acest grup – care este mai puțin vizibil pentru instituțiile responsabile cu protecția muncii și cu aplicarea reglementărilor privind timpul de lucru – lucrează într-un cadru de înțelegere a timpului de lucru diferit de acestea. Reiese de aici necesitatea urgentă de a lua măsuri de revizuire și de a acționa înspre protejarea îngrijitorilor și îngrijitoarelor (3). O soluție în acest caz este aceea de a impune respectarea timpului de lucru legal. În felul acesta timpul de lucru săptămânal, în conformitate cu ArbZG, nu poate depăși 48 de ore. Acesta poate fi prelungit până la 60 de ore numai dacă se menține o medie de maximum 48 de ore pe săptămână pe parcursul a patru luni calendaristice.

⁵ www.destatis.de (Mikrozensus 2022)

Informații suplimentare

1. Adamescu, A. et al. (2022). Häusliche Betreuung in Deutschland als Schwerpunkt im Rahmen des Projektes „MB 4.0 – Gute Arbeit in Deutschland“. Zusammenfassung und Ergebnisse. Minor.
2. Mühlenbrock, I. (2017). Alterns- und altersgerechte Arbeitsgestaltung. Grundlagen und Handlungsfelder für die Praxis. 2. Auflage. Dortmund: BAuA.
3. Emunds, B. et al. (2021). Gute Arbeit für Live-In-Care. Gestaltungsoptionen für Praxis und Politik. NBI-Positionen 2021/2, Hans Böckler Stiftung.

Suggested citation

Rösler, U., Nguyen, D., Skwarek, A. Wegge, J. & Melzer, M., 2023. Work in home care: People and work situations. Dortmund, Germany: Federal Institute for Occupational Safety and Health (BAuA).
baua: Facts. Romanian translation. German original available: doi:10.21934/baua:fakten2023092

Version: October 2023